

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

رسالت
علیهما السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

سخنرانی آیة الله جوادی آملی

در کنگره جهانی

حضرت رضا علیه السلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سخنرانی آیه الله جوادی آملی در کنگره جهانی حضرت رضا علیه السلام

نویسنده:

آیت الله العظمی جوادی آملی (دام ظلّه)

ناشر چاپی:

کنگره جهانی حضرت رضا(ع)

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۶	سخنرانی آیه الله جوادی آملی در کنگره جهانی حضرت رضا علیه السلام
۶	مشخصات کتاب
۶	سخنرانی آیه الله جوادی آملی در کنگره جهانی حضرت رضا
۱۴	پاورقی
۱۴	درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

سخنرانی آیه الله جوادی آملی در کنگره جهانی حضرت رضا علیه السلام

مشخصات کتاب

سخنرانی آیه الله جوادی آملی در کنگره جهانی حضرت رضا علیه السلام آیه الله جوادی آملی بر گرفته از مجموعه آثار دومین کنگره جهانی حضرت رضا علیه السلام مشخصات نشر: [مشهد]: کنگره جهانی حضرت رضا علیه السلام، انتشارات، ۱۳ - مشخصات ظاهری: ج فروست: کنگره جهانی حضرت رضا علیه السلام؛ ۲۲. وضعیت فهرست نویسی: برون سپاری. یادداشت: فهرست نویسی بر اساس جلد سوم، ۱۳۶۸. یادداشت: ص.ع به انگلیسی: A collection of the articles presented at the second world congress of Imam Reza (p. b. u. h). یادداشت: عنوان روی جلد: مجموعه آثار دومین کنگره جهانی حضرت رضا علیه السلام ۱۳۶۵. ش. یادداشت: کتابنامه عنوان روی جلد: مجموعه آثار دومین کنگره جهانی حضرت رضا علیه السلام ۱۳۶۵. ش. موضوع: علی بن موسی علیهما السلام، امام هشتم، ۱۵۳ - ۲۰۳ ق. - کنگره‌ها رده بندی کنگره: BP۴۷ / ک ۹ ۱۳۶۵ رده بندی دیویی: ۲۹۷ / ۹۵۷ شماره کتابشناسی ملی: م ۶۶ - ۵۴۱

سخنرانی آیه الله جوادی آملی در کنگره جهانی حضرت رضا

اعوذ الله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله و صلى الله على جميع الأنبياء والمرسلين والأئمة الهداء المهديين سيما خاتم الأنبياء وخاتم الأوصياء عليهما آلاف التحية والثناء و على ابن موسى الرضا عليه السلام و اللعن على اعدائهم اجمعين. همانطوری که از سخنان شیوا و ثمربخش دو شخصیت شنیدیم [۱] که حضرت ما را به کنار سفره‌ی باشکوه فرا می خواند در این، تغذیه‌ی پرشکوه مطلب دیگری هم به ما می آموزاند، میگوید: وقتی به حرم آمدید بگوئید، و معتمد او این زیارت جامعه است که اوج مقام شاگرد را هم تشریح میکند به ما آموختند در هزار روایت آمده که حامل علم ولی حق باشید، این علم نه آن علمی است که عملش میسور هر متعلمی باشد، علمی است که لا-یتحملة الا ملک مقرب، او نبی مرسل، او عبد امتحن الله قلبه بالتقوى، او مدینه حصینه در این فراز بلندی داعیه شاگردی امام رضا را و دیگر امامان علیهم السلام داشته است می گوئیم اگر شما معدن علمید ما متحمل علم شمائیم به جایی رسیده‌ایم که این قلب حصین است، و قلبی حصین است که جایگاه توحید و ولایت باشد ولایت حصن جدای از حصن توحید نیست مگر نه این است که کلمه [صفحه ۷۲] لا اله الا الله حصنی و ولایت علی ابن ابیطالب حصنی این دو حصن در مقابل هم یک حصن است و لا غیر، آن قلبی که موحد و متولی اولیای حق است آن مدینه حصینه است این شهر محبوب شایسته حمل علوم اهلیت است. بنابراین بدین جهت ما را تشویق فرمودند که بکوشیم علوم اینها را حمل کنیم آن علمی که جز او احدی توان حمل آنرا ندارند باید فلسفه الهی معنا بشود اولاً: نظر ثامن الحجج علیه السلام در این زمینه مطرح شود، ثانیاً: توشه‌های ولایت در مسائل فلسفی توضیح داده شود، ثالثاً روشن شود که مراکز علمی اسلامی عموماً و حوزه مقدسه و کهنسال خراسان خصوصاً (که سالیانی مهد حکمت و فلسفه الهی بود) باید به صورت دیرینش برگردد. الفلسفه ما هی؟ در جهان حقایقی است که انسان باید با آن حقایق در ارتباط باشد و شناخت آن حقایق بدیهی نیست نشانه‌اش قضایا است محال نیست و گرنه انسان با جهان پیوند نداشت. اختلافات کثیره و عقاید مختلفه در این زمینه است. باید بشناسیم چی در جهان هست و چه در جهان نیست عالم مبدأی دارد یا نه؟ هدفی دارد یا نه؟ راهی بین آغاز و انجام هست یا نه؟ آن علمی که درباره هست و نیست بحث می کند فلسفه است، چی هست؟ چه نیست؟ هستی را می‌شناساند خواص و آثار هستی را می‌شناساند هر چیزی دارای این خواص بود می گوید هست و هر چیزی دارای این خواص نبود می گوید نیست این معنای فلسفه است و انسان کاملی که به این حقایق رسیده فیلسوف است در پایان رساله تحصیل السعاده فارابی می‌خوانیم که فیلسوف را

امام می‌گویند او رسیده و مردم را می‌رساند پس فلسفه علم هستی‌شناسی است و امری است ضروری اما بیان ثامن الحجج علیه‌السلام [صفحه ۷۳] حضرتش فرماید گرچه هدف انسان عبادت است به قول قرآن وَ مَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ اما لَيْسَ الْعِبَادَةُ كَثْرَةَ الصَّلَاةِ وَالصَّوْمِ إِنَّمَا الْعِبَادَةُ التَّفَكُّرُ فِي أَمْرِ اللَّهِ تَفَكَّرْ مَطْلَعُ هَسْتِي وَ شَنَاخْتُ خَدَاةِ اَيْنِ فِكْرِ عِبَادَتِي اَسْتِ عِلْمِي وَ اَنِّ عَمَلِ عِبَادَتِي اَسْتِ عَمَلِي وَ اَكْرِ اِنْسَانِ بَخَوَاهِدِ جِهَانِ رَا بَشَنَاسِدُ تَا خُودِ رَا نَشَنَاسِدُ مِيسُورِشِ نِيسْتِ فِرْمُودِ اَفْضَلِ الْعَقْلِ مَعْرِفَةُ الْاِنْسَانِ نَفْسِهِ چِه شَنَاخْتِ نَفْسِ بَهْتَرِيْنِ رَاةِ بَرَايِ شَنَاخْتِ رَبِّ اَسْتِ هَمِ دَعُوْتِ بَه فِكْرِ كَرْدِ وَ هَمِ فِرْمُودِ بَهْتَرِيْنِ رَاةِ تَفَكَّرِ شَنَاخْتِ نَفْسِ اَسْتِ اَنگَاةِ فِرْمُودِ: رَحِمَ اللّٰهُ عَزِيْداً اَحْيَا اَمْرَنَا ... فَاِنَّ النَّاسَ لَوْ عَلِمُوا مَخَاسِنَ كَلَامِنَا لَاتَّبَعُوْنَا مَرْدَمِ اَكْرِ مَعَارِفِ مَا رَا بَفَهَمَنْدِ پِيروِيِ خَوَاهَنْدِ كَرْدِ: مَا رَا بَه تَفَكَّرِ فِرَاخَوَانْدَنْدِ مَعِيَارِ تَفَكَّرِ هَمِ نَقْلِ نِيسْتِ عَقْلِ اَسْتِ چُونِ حَضْرَتِشِ فِرْمُودِ: كُونُوا دِرَاةً وَ لَا تَكُونُوا رِوَاةً بَه نَقْلِ بَسَنْدِه نَكْنِيْدِ بَه دِرَايْتِ وَ اَنْدِيْشِه پِيْرْدَا زِيْدِ كُونُوا دِرَاةً وَ لَا تَكُونُوا رِوَاةً حَدِيْثِ تَعْرِفُوْنِ فِقْهِه خِيْرِ مَنِ الْفِ تِرِوَوْنِه يَكْ سَخْنِ بَا فَهْمِ بَهْتَرِ اَز نَقْلِ هَزَارِ حَدِيْثِ اَسْتِ، وَ مَحْوَرِ تَفَكَّرِ رَا حَسِّ وَ تَجْرِبِه قَرَارِ نَدَا دِ زِيْرَا دَسْتِ حَسِّ وَ تَجْرِبِه كِه هَمَانِ حَسِّ مَكْرَرِه اَسْتِ بَه فِكْرِ نَمِيْ رَسْدِ وَ قَتِي شَا كَرْدِ (نَامِ وَرَشِ) اِبْنِ السَّكِيْتِ اَز حَضْرَتِشِ پَرَسِيْدِ: مَا حُجَّةُ اللّٰهِ عَلٰى الْخَلْقِ الْيَوْمِ يَعْرِفُ بِهْ اَمْرُوْزِ دَاعِيَه زِيَادِ اَسْتِ اَنچِه بَتَوَانْدِ نَبِيْ رَا اَز مَتَبِنِيْ اَمْتِيَازِ دِهْدِ صَادِقِ رَا اَز كَاذِبِ اَمْتِيَازِ دِهْدِ. مَا الْحُجَّةُ عَلٰى الْخَلْقِ الْيَوْمِ يُعْرِفُ بِهْ الصَّادِقُ وَ الْكَاذِبُ فَقَالَ عَلَيْهِ اَفْضَلُ صَلَواةِ الْمُصَلِيْنَ: الْعَقْلُ، فِرْمُودِ مَحْوَرِ عَقْلِ اَسْتِ اِبْنِ السَّكِيْتِ دَرِ مَحْضَرِ حَضْرَتِ عَرْضِ كَرْدِ هَذَا وَ اللّٰهُ هُوَ الْجَوَابُ مَا رَا بَه تَفَكَّرِ فِرَاخَوَانْدِ وَ هَمِ مَحْوَرِ تَفَكَّرِ رَا دِرَايْتِ دَانَسْتِ وَ نِه رِوَايْتِ، عَقْلِ دَانَسْتِ وَ نِه حَسِّ وَ تَجْرِبِه وَ اسْتِقْرَآءِ وَ مَانْدِ اَنهَآ زِيْرَا تَجْرِبِه بَه عَقْلِ مَسْتَنْدِ اَسْتِ وَ كَرْنِه بَهَايِيْ نَدَارْدِ چُونِ مَحْوَرِ فِكْرِيِ عَقْلِ اَسْتِ عَقْلِ اَيْنِ چِنِيْنِ مِيْ كُوِيْدِ مَطْلَبِ نَظْرِيِ رَا بَايْدِ بَه اسْتِنَادِ بَدِيْهِيِ حَلِ كَرْدِ يَعْنِيْ هَمَانِطَوْرِيِ كِه دَرِ جِهَانِ عِلْمِ مَوْجُوْدِ بِالغَيْرِ بَه مَوْجُوْدِ [صفحه ۷۴] بِالذَّاتِ اسْتِنَادِ دَارْدِ دَرِ جِهَانِ عِلْمِ مَعْلُوْمِ نَظْرِيِ بَه مَعْلُوْمِ بَدِيْهِيِ اسْتِنَادِ دَارْدِ وَ لَا غَيْرِ، يَعْنِيْ بَايْدِ بَحْثِ بَه جَايِيِ مَتَبِيْ بَشُوْدِ كِه ضَرُوْرِيِ اَسْتِ اَوْلِيِ بِنَامِ مَبْدَأِ تَصْدِيْقِيِ مَسْأَلِ نَظْرِيِ، وَ اَنِّ دَرِ فِلْسَفِه اَمْتِنَاعِ اِجْتِمَاعِ نَقِيْضِيْنَ وَ اِرْتِفَاعِ نَقِيْضِيْنَ اَسْتِ، دِيْكَرِ مَبَادِيِ تَصْدِيْقِيِ بَه اَيْنِ مَبْدَأِ بَرْمِيْ كَرْدِ اَكْرِ دَوْرِ مَحَالِ اَسْتِ اَكْرِ تَسْلِسَلِ مَحَالِ اَسْتِ اَكْرِ سَلْبِ الشَّيْ اَز نَفْسِ هَا مَحَالِ اَسْتِ اَكْرِ دِيْكَرِ اَمُوْرِ دَرِ فِلْسَفِه مَحَالِ اَسْتِ، چُونِ بَه اَيْنِ اَصْلِ بَرْمِيْ كَرْدِ كِه جَمْعِ هَسْتِيِ وَ نِيسْتِيِ مَحَالِ اَسْتِ مَا دَرِ تَفَكَّرَاتِ عِلْوِيِ وَ رِضْوِيِ عَلَيْهِمَا اَلَا فِ التَّحِيَهِ وَ الثَّنَاءِ اَيْنِ طَرِزِ اسْتِدْلَالِ، رَا مَشَاهِدِه مِيْ كَنِيْمِ شَمَا وَ قَتِي هَمِه اَدْلِه اِمَامِ هَشْتَمِ رَا خَوَاهِ دَرِ مَنَاظِرِه بَا عِمْرَانِ خَوَاهِ دَرِ مَحَاوِرِه بَا سَلِيْمَانِ مَرْوَزِيِ تَشْرِيْحِ مِيْ كَنِيْدِ مِيْ بِيْنِيْدِ بَه يَكْ مَبْدَأِ تَصْدِيْقِيِ بَرْمِيْ كَرْدِ دَرِ مَسْئَلِه حُدُوْثِ اِرَادِهِ وَ اَيْنَكِه اِرَادِهِ اَزْلِيِ نِيسْتِ حَضْرَتِ بَه سَلِيْمَانِ مَرْوَزِيِ مِيْ فِرْمَايْدِ: الشَّيْ لَا يَكُوْنُ فِیْ حَالِهٖ وَاحِدَهٗ حَادِثًا وَ قَدِيْمًا: يَعْنِيْ جَمْعِ بَيْنِ نَقِيْضِيْنَ مَحَالِ اَسْتِ، سَلِيْمَانِ چِه مِيْ كُوِيْدِ؟ يَا بَغُوْ اِرَادِهِ اَزْلِيِ اَسْتِ كِه جَوَابِ بَدِهْمِ، يَا پِيْذِيْرِ كِه اِرَادِهِ حَادِثِ اَسْتِ كِه بَايْدِ جَوَابِ بَشَنُوِيِ، فِرْمُودِ: اَمَا اِنِّ تَكُوْنُ اَزْلِيَهٗ اَوْ حَادِثَهٗ لَانَ الشَّيْ لَا يَكُوْنُ فِیْ حَالِهٖ وَاحِدَهٗ حَادِثًا وَ قَدِيْمًا چُونِ جَمْعِ نَقِيْضِيْنَ اَسْتِ دَرِ رَفْعِ نَقِيْضِيْنَ هَمِ بَه سَلِيْمَانِ مَرْوَزِيِ مِيْ كُوِيْدِ اَيْنِ اِرَادِهِ يَا عِيْنِ خَدَاةِ اَسْتِ كِه بَايْدِ بَه تَالِيِ فَاَسْدِشِ حَلِ كَرْدِ يَا غَيْرِ خَدَاةِ وَ فِعْلِ خَدَاةِ اَسْتِ كِه نَبَايْدِ جَوَابِ بَشَنُوِيِ زِيْرَا شَيْءِ مُمْكِنِ نِيسْتِ. نِه عِيْنِ بَاشْدِ وَ نِه غَيْرِ چِه اَيْنَكِه مُمْكِنِ نِيسْتِ نِه اَزْلِيِ بَاشْدِ وَ نِه حَادِثِ اَيْنِ جِزْءِ فِلْسَفِه اَسْتِ اَيْنِ جِزْءِ تَفَكَّرِ مَحْضَرِ اَسْتِ وَ قَتِي سَلِيْمَانِ مَرْوَزِيِ اَنِّ مَتَلَكْمِ مَعْرُوْفِ خِرَاسَانِ دَرِ مَسْئَلِه اَزْلِيْتِ اِرَادِهِ جَوَابِ مَثْبِتِ نَدَاةِشِ دَرِ مَرْزِ نَقِيْضِيْنَ مَانْدِ مَأْمُوْنِ دَرِ هَمَانِ مَجْلِسِ بَرَأَشْفَتِ، كَفْتِ: عَلَيْكَ بِالْاِنصَافِ يَا سَلِيْمَانِ اِمَامِ هَشْتَمِ فِرْمُودِ مَأْمُوْنِ اَرَامِ بَاشِ اَوْ جِلْسِه رَا تَرْكِ مِيْ كَنْدِ مِيْ كُوِيْدِ اِحْتِشَامِ خَلِيْفِه نَكْذَاةِشِ مَنِ جَوَابِ عَلِيِ اِبْنِ مُوسٰى رَا [صفحه ۷۵] بَدِهْمِ بَكْذَارِ دُوسْتَانِه سَخْنِ بَكُوِيْمِ، هَمِه اَيْنِ مَحَاوِرَاتِ يَا دَرِ مَدَارِ اَمْتِنَاعِ جَمْعِ بَيْنِ نَقِيْضِيْنَ اَسْتِ يَا دَرِ مَحْوَرِ اَمْتِنَاعِ اِرْتِفَاعِ نَقِيْضِيْنَ، هَمِه بَا مَحَاصِرِه عَقْلِيَه خْتَمِ مِيْ شُوْدِ اَيْنِ مَبْدَأِ تَصْدِيْقِيَه اَسْتِ وَ اَكْرِ مَبْدَأِ تَصْدِيْقِيِ بَدِيْهِيِ شَدْ يَكْ صَوْرَتِ بَدِيْهِيِ مِيْ خَوَاهِدِ يَعْنِيْ اسْتِدْلَالِ وَ قَتِي مِيْ تَوَانْدِ پَايِه عَقْلِيِ دَاةِشِ بَاشْدِ كِه يَقِيْنِ بِيَاوَرْدِ كِه هَمِ مَادِهْ اَشِ يَقِيْنِيِ اَسْتِ وَ هَمِ صَوْرَتِشِ يَقِيْنِ بَخْشِ، مَادِهْ اَشِ چُونِ اَصْلِ اِرْتِفَاعِ نَقِيْضِيْنَ وَ اَمْتِنَاعِ اِرْتِفَاعِ وَ اِجْتِمَاعِ نَقِيْضِيْنَ يَقِيْنِيِ اَسْتِ صَوْرَتِشِ بَايْدِ بَا شَكْلِ اَوْلِ يَا قِيَاسِ اسْتِثْنَائِيِ بَاشْدِ دَرِ فِرْضِ مَحَاوِرِه اَوْلِ قِيَاسِ اسْتِثْنَائِيِ فِرَاوَانِيِ اَسْتِ فِرْمُودِ اَكْرِ اِرَادِهِ اَزْلِيِ بَاشْدِ بَايْدِ مَرَادِ هَمِ اَزْلِيِ بَاشْدِ دَرِ حَالِيِ كِه مَرَادِ حَادِثِ

است انکم تقولون حَدَّثَتِ الْأَشْيَاءُ لِأَنَّ اللَّهَ شَاءَ وَ أَرَادَ پس اگر اراده ازلی باشد باید مراد ازلی باشد در حالیکه شما به حدوث مراد معترفید، و اگر اراده حادث باشد پس نمی‌تواند عین ذات باشد زیرا اگر اراده عین ذات باشد یا اراده قدیم است یا ذات، این را بصورت قیاس استثنائی تقدیم می‌کند که صورتش یقین بخش و ماده‌اش هم اصل امتناع ارتفاع نقیضین و اجتماع نقیضین است این تفکرات رضوی در محاورات و مناظرات است به یک امر مظنون بسنده نمی‌کند و می‌فرماید: مَا قَسِمَ فِي النَّاسِ شَيْءٌ أَقْلُ مِنَ الْيَقِينِ چیزی در بین مردم کمتر از یقین تقسیم نشده است بسیاری به همان ظنون اکتفا کرده‌اند و حضرتش فرمود: لَمْ يُعْطَ بَنُو آدَمَ أَفْضَلَ مِنَ الْيَقِينِ - چیزی به مردم بهتر از یقین داده نشده است، تمام اینها نشان می‌دهد که حضرتش ما را به یقین فرا می‌خواند و یقین از مبادی تصدیقی بدیهی بالذات چه در چهره قیاس اقترانی یا استثنائی بدیهی بالذات دیده می‌شود حاصل خواهد شد و لا غیر. یک راه دیگری برای یقین پیدا کردن هست که آن راه عقبه کثود دارد و آن راهش از فلسفه دشوارتر است و نتیجه‌اش برابرتر است اما آسان نیست [صفحه ۷۶] وقتی از حضرتش پرسیدند: لِمَ اخْتَجَبَ اللَّهُ عَنِ الْخَلْقِ چَرا خدا را نمی‌بینیم فرمود: إِنَّ الْاِخْتِجَابَ عَنِ الْخَلْقِ لِكَثْرَةِ ذُنُوبِهِمْ و گرنه او محجوب نیست ممکن است چیزی نور السموات و الارض باشد مع ذالک محجوب؟ آن راه دیگری است و اگر انسان عادل شد گناه صغیره و کبیره نداشت به جایی می‌رسد که لا یقاس به ظن، هم از امام باقر هم از امام صادق هم از امام هشتم علیهم آلاف التحیه و الثنا رسیده که من اخْتَجَبَ بِغَيْرِ حِجَابٍ مَحْجُوبٍ وَ اسْتَتَرَ بِغَيْرِ سِتْرٍ مَسْتُورٍ لَيْسَ بَيْنَهُ تَعَالَى وَ بَيْنَ خَلْقِهِ حِجَابٌ فرمود چیزی محجوب نیست، مسئله من گفتم نمی‌گذارد انسان هو الله را ببیند حب و بغض حجاب است اگر بزرگان این سخنان را به نظم و نثر درآورند چرا در غیر مکتب اهل بیت نبود فرمود هیچ حجابی بین خلق و خالق جز خلق نیست خود را مبین که این خود راه دیگری دارد راه دشوار تری دارد راه ثمربخش تری دارد که از طریق دین بحث می‌کند راه بحثی و راه فکری آن است که انسان با مبادی یقین در چهره استدلال‌های یقینی پیدا کند اینها مقدمه بحثند، آنچه که در این جزوه در مدت تقریباً دو هفته تنظیم شد گرچه البته خیلی کوتاه بود و ناتمام ماند، و بعداً به خواست خدا با هدایت‌ها و راهنمائیهای محققان محضر تکمیل می‌شود انشاءالله، چند روضه است، یک روضه در اصل اثبات خدای سبحان است که الله سبحانه و تعالی موجود براهینش از کلمات امام هشتم علیه السلام است یک روضه دیگر در این است که الله واحد لاشریک له. توحید پنج مرحله دارد یک مرحله‌اش بیرون از عهده بحث ماست یک مرحله‌اش جدای از بحث ما، آنکه بیرون از بحث ماست آنست که یک موجود بالذات در جهان است و لا غیر، دیگران هر چه هستند مرآتند و آیه‌اند آنرا از بیانی که امام هشتم طبق نقل مرحوم صدوق تنظیم کرد می‌شود استفاده کرد، چه از حضرت سؤال کرد: أَمْ هُوَ فِي الْخَلْقِ أَمْ الْخَلْقُ فِيهِ؟ خدا از [صفحه ۷۷] خلق است خلق از خداست اگر نه آنست و نه این چگونه خلق خدا را بشناسد حضرت فرمود فانظر فی الْمِرْآةِ أَنْتَ فِيهَا أَمْ هِيَ فِيكَ؟ صورتت را که در آینه می‌بینی تو در آینه‌ای؟ چیزی که در آینه نیست آینه در توست اینچنین نیست اگر نور به سطح شفاف آینه تابید برمی‌گردد به هر جا خورد او را در نقطه‌ی انعطاف می‌بینی و گرنه چیزی در آینه نیست اما مرآة (حق) است این دین غیر از آن است که بگوییم نقش دومین چشم عمل باشد امام (حضرت) آن چنان توضیح داد که او را به حد صراط نرساند و آنها از عالم استقلال هم نیافتند، فرمود سراسر عالم آیات حقدند، آینه حق‌اند، نشانه حق‌اند، چیزی بالاستقلال نیست صواب نیست که باطل جوابی پندارد چون صواب تقام بالباطل اما صورت مرآتی حق و صواب همه او را نشان می‌دهد منتهی یکی بلندتر یکی کوتاهتر یکی آینه تمام نما است چون علی ابن ابیطالب که فرمود ما لله آیه اکبر منی هیچ موجودی باندازه من خدا را نشان نمی‌دهد یکی هم (کوچکتر) و گرنه همه مرآتند این مسئله تمثیل به مرآة بسیاری از شبهات و شبهات عده‌ای را حل کرده و اگر عین القضاة می‌گویند فایده خلقت آهن جز ساختن آینه اگر نمی‌بود جا داشت خدا بگوید «وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ» این آینه بسیار از کارها را حل می‌کند آن یک راه دیگری است، اما آنچه که در فلسفه از مسائل روحی طرح است این است که الموجود الواجب واحد لا شریک له این توحید ذاتی است، الموجود الخالق واحد لا شریک له که در رد شبهه ثنویه و امثال آن است الموجود الرب واحد لا شریک له که در رد شبهات و ثنیین است اما توحید

عبادی به بخش حکمت عملی برمی‌گردد که المعبود واحد لا شریک له آن به حکمت عملی برمی‌گردد که باید یکی را پرستید و نه غیر که سخن از باید است این در حکمت عملی است این مراحل پنجگانه توحید یکی فرازش جداست پنجمی هم از مرز [صفحه ۷۸] حکمت نظری بیرون است سه قسم می‌ماند این سه قسم را امام هشتم سلام الله علیه با برهان استدلال کرد وقتی سؤال کردند که چه دلیل بر وجود خداست؟ فرمود: **أَنْتَ لَمْ تَكُنْ ثُمَّ كُنْتَ وَقَدْ عَلِمْتَ أَنَّكَ لَمْ تَكُنْ نَفْسَكَ وَ لَمَّا كَوَّنَكَ مَنْ هُوَ مِثْلَكَ** فرمود تو یک موجودی هستی نبودی و پیدا شدی چیزی که نبود پیدا شد معلول است این سخن هم در بیانات امیرالمؤمنین است هم در بیانات امام هشتم حضرت فرمود کل قائم فی سواه معلول اگر چیزی هستی اش غیر ذاتش نبود معلول است اگر چیزی هستی اش عین ذاتش بود که به غیر تکیه نمی‌کند و اگر چیزی هستی اش عین ذاتش بود مطلوب است این تنصیص به نظام علیت است که هر موجودی یا هستی او عین ذات اوست که نیاز به علت ندارد اگر هستی او عین ذات او نبود فهو معلون (کل قائم فی سواه فهو معلول) این فراز هم در سخنان امام هشتم علیه السلام است هم در آن خطبه توحیدیه امیرالمؤمنین سلام الله علیه که مرحوم سید رضی می‌گوید این خطبه یشتمل ما لا یشتعمل علیه غیر هذا الخطب. بعضی از خطبه‌های علی علیه السلام آنقدر بلند است که مرحوم کلینی بعد از نقل آن خطبه معروف می‌گوید لو اجتمعت الانس و الجن و لیس فیهم نبی و لا وصی این سخن کلینی بعد از نقل آن خطبه معروف است فرمود لو اجتمعت الانس و الجن و لیس فیهم نبی و لا وصی اگر همه محققان عالم جمع بشوند و ولی الله در بین اینها نباشد توان سخنی چون سخن علی را ندارند این را کلینی به عظمت در کافی یاد می‌کند بعد محقق داماد در شرح اصول کافی خوب تشریح می‌کند بعد دیگران نقل می‌کنند در اینجا امام هشتم می‌گوید کل قائم فی سواه معلول هر چه که هستی اش عین ذاتش نیست معلول است تو هستی ات عین ذات نیست و گرنه، نه عدم سابق داشتی و نه عدم لاحق تو که محکوم به عدمیتی عین هستی نیستی حتما علت می‌خواهی علت نه [صفحه ۷۹] خودت خواهی بود می‌شود دور، نه مثل تو خواهد بود می‌شود تسلسل کسی تو را آفرید که مثل ندارد، لیس کَمِثْلِهِ شَیْءٌ این سخن را امیرالمؤمنین هم فرمود که: **إِنَّ الْمِثْلَ دَلِيلٌ عَلَى شِبْهِهِ** این قانون اتحاد حکم امثال از بیان علی علیه السلام چرا این معارف ظریف در فلسفه‌های غیر اسلامی نبود؟ گفته‌اند بسیاری از معارف در نهج البلاغه است که سید رضی به عمقش نرسید بسیاری از معارف در سخنان مرحوم صدوق است که صدوق رضوان الله علیه با همه پایگاه فکری که داشت به عمقش نرسید رب فقیه حامل فقه الی من هو فقه منه آن رساله معروف شیخ مفید را بخوانید او را حدود صد عقیده اعلام کرد که اعتبارها کذا اعتبارها کذا، مرحوم صدوق در آن رساله اعتقادات مرحوم مفید رضوان الله علیه آشناتر به این بحثها بود زیرا همه آن عقاید و یا اکثر آن عقاید را یک تعبیر بلندی هم دارد او به خودش اجازه داد که درباره مرحوم صدوق اینچنین بگوید و اما به دیگران نمی‌رسد درباره صدوق سخن بگویند چون و ما ادراک ما الصدوق، مرحوم آقا علی حکیم (رض) در آن رساله سبیل الرشاد الی علم المعاد نوشته فرمود: جریان ابن بابویه را خودم از نزدیک مشاهده کردم به من خبر دادند که در هنگام تعمیر مقبره مرحوم شیخ صدوق به قبری رسیدند وقتی این قبر کنار رفت بدن مطهر محمد ابن علی ابن بابویه قمی را سالم یافتند بعد از هشت قرن به اعجاز، مرحوم آقا علی حکیم در آن رساله معاد می‌گوید من خودم مشتاق بودم این صحنه را از نزدیک زیارت نمایم بعد از اینکه آنجا آرام شد چند روز طول کشید بعد خودم بدن مطهر صدوق را سالم دیدم صدوق یک همچو حالی داشت که آقا علی حکیم می‌گوید من خودم شخصا بدن این بزرگوار (این محدث اسلامی) را بعد از هشت قرن سالم دیدم در همان کتاب سبیل الرشاد الی علم المعاد می‌گوید من که عمری را در فلسفه گذراندم [صفحه ۸۰] می‌گویند حکما منکر معاد جسمانیند من سنم به سالمندی رسید چون مرحوم آقا علی شاید جزء موفق‌ترین حکمای عصر اخیر بود که بیش از شصت سال فلسفه تدریس کرد فرمود من که عمری به این حد رسیده است من استدعا می‌کنم یک بزرگواری که زبان شناس و زبان فهم باشد این نوشته‌ای از یک حکیمی پیدا کند که در آن نوشته آمده باشد که معاد معاذالله منحصر در روحانی است و معاد جسمانی نیست شما را ممنوع می‌کنم از فلسفه، من که در عمرم از هیچ کسی نشنیدم و ندیدم ولی به شرط اینکه زبان حکمت را بفهمد چون این زبان خاصی است

ابن سینا هم در اول کتاب هم در آخر کتاب وصیت دارد که به هر کسی حکمت نیاموزید صدر المتألهین می گوید این علم بر بسیاری از افراد ضعیف حرام است اما مباحث را هم مخلوط نکنید به ضعف نیاموزید کسی آمده حضور امام رضا سلام الله علیه از این ثنویین گفت ما الدلیل علی التوحید حضرت که با او بحث فلسفی نمی کند این سلیمان مروزی، است که محفل را گرم می کند آن عمران صابی است که محفل را گرم می کند مشتعل می کند با هر ثنوی که بحث فلسفی نمی کند مرحوم صدوق رضوان الله علیه نقل کرد که این ثنوی که می گفت دو رب در عالم است به امام هشتم عرض کرد ما الدلیل علی انه واحد حضرت فرمود تو باید دلیل بیاوری نه من زیرا یکی را هم ما قبول داریم هم تو، تو که مدعی دو تا هستی تو باید دلیل بیاوری یکی مجمع علیه است ثانی محل اختلاف است تو باید دلیل بیاوری اینکه غیر فلسفی نیست مگر آن موحد و مشرک مدعی و منکرند یا تداعی است ما یک دعوی لاله الا الله داریم که به دو امر منتهی می شود یکی ولا غیر آن لا غیر را باید نفی کنیم با او اینچنین سخن می گوید با عمران صابی آنچه بحث می کنید با سلیمان مروزی اینچنین می فرماید همان بیانی که [صفحه ۸۱] امیرالمؤمنین فرمود ... وَ لَمْ یَحْجُبْهَا عَنْ غَايَةِ مَعْرِفَتِهِ فِي بَيَانِ اِمَامِ هَشْتَمِ حَضْرَتِ فَرَمُودِ بَخَوَاهِدِ بِهٖ كُنْهٖ حَقِّ بَرَسِيْدِ، نمی توانید ولی آن مقداری که واجب هست راهش باز است اگر به کنه رسیدن محال است لازم هم نیست يُحَدِّثُكُمْ اللهُ نَفْسَهُ این سخن بزرگان است آنها می گویند در عرفان مسئله ای که موضوعش هویت مطلقه باشد و ذات اقدس الله باشد محمولش وصفی از اوصاف باشد اصلاً این در عرفان نیست این حرف آنهاست می گویند درباره‌ی هویت مطلقه بحث نیست چه در فلسفه چه در عرفان سخن از اسمای حسناى اوست به شما بشارت بدهم که صدر المتألهین و دیگر حکما داخل فی الاشیاء را چگونه حمل کردند این داخل صفت آن هویت مطلقه نیست نه فکر حکیم راه دارد که درباره هویت مطلقه خدا بحث کند نه قلب عارف را بر شهود او راه است اینها مادامی که در اسمای حسنی بحث می کنند غواصند اگر از اسم گذشتند غریقند مگر کسی می تواند در دریای هویت مطلقه بحث کند اینها که سخنی گفتند غوص کردند آنکه بخواهد از مرز امکان بگذرد غرق می شود گفتند بین غریق و غواص فرق هاست نباید رفت تا غرق شد محال است رسیدن، آنها می گویند ما مسئله‌ای در عرفان نداریم که در عرفان نظری این صریح حرف قنوی است که موضوع مسئله الهویت المطلقه باشد محمول مسئله اسمی از اسماء یک چنین مسئله‌ای در عرفان نیست می گویند راه به مقام هویت مطلقه نیست هر چه هست در مقام هو الظاهر و الباطن هو الاول و الاخر است در هویت مطلقه احدی بحث نمی کند چون اینچنین است در شرح اصول کافی چه مرحوم صدر المتألهین در شرح صحیح از روایت سماعه ابن مهران می گوید همان طوری که بسیاری از مسائل قبر و برزخ را باید از مشکوٰه نبوت آموخت عقل راه ندارد، بسیاری از مسائل جنود عقل و [صفحه ۸۲] جهل را باید از مشکوٰه ولایت آموخت که عقل راه ندارد کسی را در برابر ائمه‌ی ما خاضع تر از اینها نداریم نه کتابهای آنها نه اساتیدی که خدمتشان درس خوانده‌اند می گوید عقل در بسیاری از مسائل راه ندارد عقل چراغ است نه صراط، العقل هو السراج لا الصراط همه برآند که با عقل نمی شود به مقصد رسید منتهی عقل یک چراغ خوبی است که راه را نشان می دهد لذا علی علیه السلام و اولاد علی راه است (نحن الصراط) با این چراغ ما این راه را می بینیم در یکی از جمله‌های بلند در شرح اصول کافی می گوید و هو داخل که به هویت مطلقه بر نمی گردد و هو داخل یعنی آن فیض منبسط نه هویت مطلقه این داخل، صفت فعل اگر صفت فعل بر هو اعم شد محور اتحاد موضوع و محمول را محمول تعیین می کند نه موضوع. چی داخل در اشیاء است هویت مطلقه که عقل و قلب بر او راه ندارد یا فیض او داخل در اشیاست و رنگ نمی گیرد می گوید هو داخل فی الاشیاء گرچه موضع هواست اما محمول تعیین کننده محور است بیان ذلک: شما می گوید زید ناطق این یک قضیه است می گوید زید عالم این دو قضیه است می گوید زید قائم این سه قضیه است در هر قضیه موضوع و محمول با هم متحدند امام محور اتحاد کجاست تعیین کننده محور اتحاد موضوع و محمول، محمول است نه موضوع، اگر گفتیم زید ناطق یعنی در محور ذات چون، ناطق ذاتی است نشانه آن است که محور اتحاد ذات است اگر گفتیم زید عالم یعنی در محور وصف است چه آن عالم وصف است اگر گفتیم زید قائم محور اتحاد، فعل است نه ذات اگر گفتیم الله علیم

این صفت ذات است اگر گفتیم الله رازق هو قائم علی کل نفس بما کسبت اگر اسماء فعلیه را به او نسبت دادیم محور اتحاد، فعل است نه ذات، فعل خداست که همه جاست فعل خداست که داخل در اشیاء است و رنگ نمی‌گیرد فیض است که رنگ [صفحه ۸۳] نمی‌گیرد دائم فیض علی البریه است این مستفیض است که حادث است و دائم نیست اگر حکیم سبزواری رضوان الله علیه سرود: و فیض منه دائم متصل مساوی و المستفیض دائم المنفصل که او دائم فیض علی البریه است سماوات و ارضین و ما فیهن، ما بینهن، ما فوقهن و ما تحتهن همه و همه محتاج او است اما کل من به قدیم او دائم فیض است و اگر نبود تلاش حکما، ما معنای فعل را درست درک نمی‌کردیم و اگر نبود اصرار کتاب و سنت بر ابدیت فیض بسیاری از افراد ساده اندیش ابدیت فیض را درک نمی‌کردند ابدیت فیض از بین رفتنی نیست این راه انکار ساده اندیشان را بست و گرنه عقل عادی نمی‌پذیرفت که یک موجودی مخلوق باشد و انقطاع نداشته باشد ابدیت فیض را با اصرار کتاب و سنت پذیرفتند اما آن اصرار در ازلت فیض نیست منظور آن است که هو داخل یعنی فیض منبسط آن هویت مطلقه این که کسی راه به او ندارد، او نه، مورد بحث حکیم است و نه مورد یافت عارف. امام هشتم سلام الله علیه می‌فرماید به اینکه نه تو و نه مثل تو خود را نیافرید هر چیزی هم که هستی اش عین ذات او نیست نه خود ساخته است یعنی تصادف نه خود علت خود است یعنی دور محال نه مثل او علت اوست یعنی تسلسل پس چیزی که لیس کمله شی، خداست همان بیانی که امیرالمؤمنین فرمود اکتناه محال است ولی مقدار لازم میسور است در بیان امام هشتم نیز آمده است فرمود به اینکه: لا يفهمه و لیس يفهمه المتخالف عقله الحاجب علمه بل يفهمه بنور العقل ان يوصفه این مسائل، توحیدیه را به هر آن کسی که عقلش متخالف است و ناهماهنگ، درک نمی‌کند آنکه فرض اندیشه‌اش تفاوت دارد تفاوت به آن سلسله بی نظم گویند اگر یک سلسله‌ای همه‌ی حلقاتش سرچایش باشد می‌گویند سلسله هماهنگ، است اگر بعضی از حلقه‌ها سست بشود وقتی یکی جدا شد هماهنگی را از دست می‌دهد و این سلسله [صفحه ۸۴] متخالف است. قرآن کریم که می‌گوید در جهان تفاوتی نیست یعنی ظلم نشده هر چیزی بجای خود است حضرت فرمود آن اندیشمندی که عقلش متفاوت است او این معارف را درک نمی‌کند اما کسی که اولوالعزم باشد و منصف باشد می‌تواند آن چیزهایی را که من می‌گویم درک کند آنگاه شروع کند به استدلال کردن اول الدین معرفته و کمال معرفته توحیده و کمال توحیده التسلیم به و الاخلاص له مشابه همان بیانی که در نهج البلاغه استاد گاهی بعضی از فرازاها فرق می‌کند در این فرازاها که هم در کلمات امام هشتم است هم در کلمات امیرالمؤمنین رسیده است حضرت می‌فرماید اینکه صفات خدا عین ذات خداست مبدا بگویند (این حرفها را، با کسی در میان می‌گذارد که عقلش می‌کشد آنها را) فرمود اگر کسی صفات خدا را زائد بر ذات دانست و دان بدالك لیس من و لا یتنا معلوم می‌شود ما را که به ولایت خود می‌خوانند تشویق به این مقام دارند که خدا را بشناسید صفات او را بشناسید صفات او را عین ذات بدانید کدام صفت عین ذات است کدام صفت فعل است یک وقت می‌گوید کسی که غیبت کرد از ولایت ما بیرون است یک وقت می‌گوید کسی که صفات ذاتی خدا را زائد بر ذات بداند لیس من و لا یتنا در آنجا حضرت استدلال می‌کند می‌فرماید به اینکه اگر صفت زائد بر ذات باشد هم زائد شهادت بر بیگانگی می‌دهد هم مزید علیه شهادت بر بیگانگی می‌دهد این شهادت کل صفة ائنها غیر الموصوف و شهادت کل موصوف ائنه غیر الصفة یعنی: شهادت کل صفة زائده علی انها غیر موصوف مزید علیه انه غیر الصفة در پایان حضرت می‌فرماید: به اینکه کسی خدا را حق توصیف ندارد هکذا یوصف الهنا خدا را آنطور که ما توصیف می‌کنیم توصیف کن این از آن مقامهایی است ظاهرا به عمق آن مقام، در زیارت جامعه می‌رسیم حضرت فرمود کسی حق ندارد خدا [صفحه ۸۵] را توصیف کند، ماییم که این حق را داریم، چون در قرآن کریم حق توصیف را به احدی نداده است فقط به بندگان مخلص، برای مخلصین که فوق مخلصین است مقامهایی خدا قرار داده است که بعضی از آن مقامها در دسترس فرشتگان مقرب هم هست اگر شیطان می‌گوید لَمَّا عَوَيْنَهُمْ أَجْمَعِينَ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِينَ این جزء مقام بلند اهلیت ماست که دیگر فرشتگان مقرب هم، دارند اگر خدای سبحان مخلصین را از احضار در محکمه عدل مستثنی می‌کند که می‌گوید: همه در قیامت

محضرند جمع می‌شوند محضرونند إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ این خیلی اوج مقام اهل بیت را نشان نداده است چون فرشتگان هم مستثنایند اما وقتی می‌گوید شَرِیحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُهُ فُونَ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ این اوج مقام است احدی حق توصیف خدا ندارد مگر بندگان مخلص چون اینها نمی‌گویند چیزی را جز خدای متعال شَرِیحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ (چون در جلسه افراد دیگری هستند که باید از این مسائل بیشتر استفاده کنند سخنانی هم از امام هشتم سلام الله علیه در این زمینه) ... این [۲] «همان نامه‌ای است که در خطبه شفشقیه به دست امیرالمؤمنین رسید حرف بلند را به کجا آورده‌ای افغان و هزاران افغان، فریاد و هزاران فریاد» باید اینها را به آن مقام رساند که اگر زیارت جامعه می‌خوانند بفهمند چه می‌گویند. بنابراین حضرت به او فرمود که اگر صفات را عین ذات ندانی از ولایت ما بیرونی از مرحله توحید که می‌گذریم که خدا واحد است صفاتش عین ذات است رب عالم واحد است، به مسئله قضا و قدر می‌رسیم از مسئله قضا و قدر که در این جزوه گذشتیم به مسئله جبر و تفویض می‌رسیم که نکته‌ای درباره جبر و تفویض [صفحه ۸۶] عرض کنم که هم به احترام این نامه سخنی گفته باشیم و هم از آن بحث نگذشته باشیم این مثلها را به کسانی که این جزوه در خدمتشان هست عرض می‌کنم در جبر و تفویض امام هشتم اصلی دارد می‌فرماید: من اصلی را به شما می‌آموزانم که با هیچ کسی بحث، نمی‌کنید مگر اینکه او را شکست می‌دهید مسئله جبر و تفویض از آن مسائل پیچیده نظری است، مرحوم کاشف الغطاء قدس الله نفسه الزکیه در صفحه ۱۷۳ کشف الرضا دارد می‌گوید جبریه آمدند مفوضه آمدند که این منکر ضروری است مرحوم صاحب جواهر رضوان الله علیه می‌گوید این جزء مسائل پیچیده نظری است مرحوم فقیه همدانی گذشته از مطلب صاحب جواهر دو مسئله بسیار ظریف دارد یک مطلبش آن است می‌گوید (این را همه عنایت مخصوصا اوتاد محضر هم توجه کنند) مرحوم فقیه همدانی در مصباح الفقیهش در رد سخن کاشف الغطاء اینچنین می‌گوید: بسیاری از دانشمندان و علمای ما، قبل از آنکه به جبر اشکال کنند تفویض در آمد، این کجا ضروری است؟! ما بعضی از مثالها که می‌زنیم می‌بینید که چنین است بین جبر و تفویض گرچه منزله‌ای است، اوسع مما بین الارض و السماء اما کسی که اهل نظر نیست این منزله‌ای که اوسع مما بین الارض و السماء را ضاقت علیه بما رحبت خیلی‌ها جبر را باطل کردند تفویض در آمد. نکته‌ی دیگری که مرحوم فقیه همدانی می‌گوید این است می‌گوید: بعضی از مکاتب، برای توجیه تبه کارهای طاغوت، عامل موثر است جبر از آن مکاتب‌هایی است که برای توجیه طغیان طغاه جهان عامل خوبی است، اموی از مکتب جبر حمایت کرد عباسیه از مکتب جبر حمایت کردند آزاد اندیشان را سرکوب کردند جبریه را تقویت کردند معتزله را و دیگر آزاد اندیشان را که می‌گفتند انسان مسئول است و آزاد، از بین بردند در رژیم گذشته هم اینچنین بود الان هم آنچنان [صفحه ۸۷] است، اگر کسی بیندیشد بگوید هر قیامی قبل از ولی عصر محکوم به شکست است می‌بینید از این فکر پلید، بیگانه حمایت می‌کند اگر کسی بگوید حدود الهی در زمان غیبت قابل اجرا نیست از او حمایت می‌کنند. مرحوم فقیه همدانی می‌گوید جبریه را سلاطین می‌پروراندند چون هر چه انسان می‌کند می‌گوید من مورد جبرم و عامل اجرای او، هیچ مکتبی برای توجیه طغیان هیات حاکمه ستم بهتر از مکتب جبر نیست به اینها کمک می‌کند، آن تفکری که انسان را مسؤول و آزاد می‌داند آنها را محکوم می‌کردند. الان هم اگر یک روایتی بود ۴ تا یا ۵ تا روایت متشابه را کسی جمع آوری کند بگوید هر انقلابی در زمان غیبت محکوم به شکست است، مورد پسند شرق و غرب قرار می‌گیرد، بدانید. کسی این داعیه را ندارد که این انقلاب لیظهره علی الدین کله، است این مال ولی عصر است و بس ما هم فرض می‌کنیم الان یک امام معصومی قیام کرده است بیش از این توقع داریم؟ اگر علی ابن ابیطالب علیه افضل الصلوة المصلین قیام کرده بود چه می‌شد ما این انقلاب را شناختیم و وارد شدیم بیش از این توقع هم نداریم، سعی می‌کنیم از نقطه ضعفها بکاهیم ولی همین است، شما نگویند ۶۰٪ شد، هنوز ۴۰٪ از اخلاق اسلامی باقی ماند، ببینید ۵٪ به ۶۰٪ رسید، شما وقتی آیه مبارک وَلَا يُؤدِّیْنَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِيُعَوِّلَهُنَّ را در کتابها مینوشتید در مناظر می‌گفتید کسی گوش نمی‌داد الان در آسمان ایران این آیه دارد امتثال می‌شود، وقتی از مسافرت خارج برگشتیم همین که هواپیما وارد آسمان ایران شد مهماندار به احترام نظام جمهوری اسلامی به پای بلندگو رفت سرنشینان و مهمانان

هوایما را که در او مسلمان، یهودی، مسیحی و غیر موحد (چون از یک کشور کفر برمی‌گشتیم) بود گفت: مهمانان گرانقدر به پاس احترام به شئون نظام جمهوری اسلامی ایران، [صفحه ۸۸] حجاب اسلامی را رعایت کنید این آیه در آسمان ایران دارد عمل می‌شود این ۵٪ شده ۶۰٪ دو نامه در نهج البلاغه است یکی را برای کمیل می‌نویسد یکی برای زیاد اگر همه اصحاب علی مانند کمیل بودند که حضرت محذوری نداشت، او که عارف است و حکیم است، مدیر و مدبر نیست آنکه قدرت تدبیر دارد از نظر تقوی مقداری ضعیف است، جمع عناصری که هم مدیر و مدبر باشند هم با تقوی چون بهشتی و امثال بهشتی و شهید مطهری کم است. حضرت در یک نامه‌ای برای کمیل بعنوان گله می‌نویسد این کمیلی است که جزء اصحاب خاص حضرت است جز اصحاب معارف حضرت است حضرت دست او را می‌گیرد به بیابان می‌برد بعد از اصرار او بعد می‌گوید: یا کمیل إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ أَوْعِيَةٌ فَخَيْرُهَا أَوْعَاهَا می‌گوید مردم سه قسمند عالم ربانیند، مُتَعَلِّمٌ عَلَى سَبِيلِ نَجَاتِنَا نَجَاتِنَا وَهَمَّجٌ رَعَاعٌ أَتْبَاعُ كُلِّ نَاعِقٍ که لطیفه شیخ بهایی اینجا این است که حضرت آن دوتا را مفرد آورد و سومی را جمع این سومی فراوان است، و اولی و دومی کم است آنکه جزء اسرار حضرت است حضرت یک نامه گلایه آمیز به او می‌نویسد که من تو را فرمانده سپاه کردم حکومت اموی آمدند زدند غارت کردند، بردند تو چه کردی؟ یک نامه رسمی برای زیاد می‌نویسد، آنکه قدرت دارد تقوایش کم است او که تقواش زیاد است مدیریتش کم است کجا اسلام پیدا کند افرادی را که مدیر و مدبر و با تقوی، با ارزش و همه احکام را داشته باشند؟ کو؟ شما خیال نکنید که الان پسر پیغمبر قیام کرده است الان خیال کنید خود پیغمبر قیام کرده است اگر انسان گذشته را توجه کند و آن نامه‌ای که امیرالمؤمنین سلام الله علیه در عهدنامه برای مالک نوشت بخوانید می‌بینیم الان دین آباد باشد حضرت در آن نامه مرقوم فرمود: ان هذا الدين كان اسيرا في ايدى الأشرار فرمود قرآن در چنگ طاغوت بود دین اسیر بود شما آن تاریخ ۲۳ [صفحه ۸۹] ساله را خواندید یا نه؟ هیچ مسلمانی بخود اجازه می‌دهد که آن کتاب تاریخ ۲۳ ساله را بخواند و فریاد نزند؟ و الان ممنون انقلاب نباشد آن تاریخ ۲۳ ساله را خواندید یا نخواندید که رسول الله را اهانت کردند و او را در سطح وسیع پخش کردند کتابی بی غلط چاپ کردند، حضرت در آن نامه که عهدنامه معروف است می‌فرماید مالک این دین اسیر بود ما قیام کردیم دین را آزاد کردیم ان هذا الدين كان اسيرا في ايدى الاشرار يعمل فيه للهوى و يطلب به الدنيا يك مقدار نقطه ضعف‌هایی را ما داریم اما ما دین را از این قفس باز کردیم قرآن را آزاد کردیم مگر اینچنین نبود انقلاب اسلامی ایران که به لطف الهی دارد پیش می‌رود ما باید بکوشیم که خود را دریابیم اگر یک سری به جبهه‌ها بزنیم می‌بینیم در جبهه‌ها چه می‌گذرد اگر سری به این سنگرها بزنیم (به پاس احترام خدمات این سنگر داران این جمله را هم عرض کنم شاید بعد از ماه مبارک رمضان توفیق شرفیابی به جبهه نصیب ما شد و ما ادراک ما الجبهه؟). اینجا اگر سمیناری کنگره‌ای سخنرانی نامه‌هایی که برای ما می‌آید یا فلان چیز کم است یا فلان چیز زیاد است فلان چیز می‌خواهیم اما آنجا سخن این است چه کنیم که ولی عصر را ببینیم چه کنیم که در قلب ما جز مهر حق چیزی نباشد چه کنیم که به لقای حق بشتابیم سخن این است و وعده الهی هم یقینی است هرگز خدا ملتی اینچنین را رها نمی‌گذارد و به لطف الهی انقلاب را پیش می‌برد. بکوشیم که عقب نمانیم و گرنه إِنَّ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ اینچنین نیست که خدا، وقتی دین مطرح شد از دین حمایت نکند فرمود: اینچنین نیست که دین در یک نظامی طرح بشود و همه علیه دین قیام بکنند و من اجازه بدهم دین نابود شود فرمود هر وقت علیه دین خواستند آتش روشن کنند من شخصا خاموش می‌کنم کَلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا [صفحه ۹۰] لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ این به صورت فعل ماضی تعبیر می‌کرد و آن را هم به خودش نسبت داد نگفت من ملک می‌فرستم ملک می‌فرستاد نگفت خاموش می‌کنم فرمود تا دیگران بجنبند من خاموش کردم اینطور نیست؟ لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ این، جریان را به خود نسبت داد بصورت فعل ماضی بما هم فرمود: إِنَّ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ همه شما را می‌گذاریم کنار یک آدمهای خوب می‌آوریم خبر را داد بکوشیم آنچه که از ما بر می‌آید مضایقه نکنیم مطلبی که از فقهای محضر متوقع است این است که این کنگره را با نوشتن مواضع فقهی امام رضا علیه السلام پر بار کنند اگر کسی تک تک مسائل فلسفی را نوشت ... باید این کنگره را پر بار

کرد، باید علوم امام هشتم را مطرح کرد ابعاد فراوانی که در علوم حضرت هست عرضه کرد حضرت فرمود این دین اسیر بود انقلاب برای آزادسازی دین است والا همه بنده‌اند اینکه در اول سخن عرض کردم امام رضا محور فلسفه الهی بود در شرح مقام فلسفه‌ی بحرالعلوم را بخوانید ببینید این لقب پرافتخار بحرالعلوم مال که بود مرحوم بحرالعلوم مردی است که امور دین را می‌گرداند ۵ سال به همت و تقوای فقیه بهبهانی فقه آل محمد را گسترش می‌داد به ایران سفر کرد به زیارت ثامن الحجج شرفیاب شد و حوزه خراسان او را جذب کرد ۶ سال فلسفه را خدمت مرحوم آقا میرزا مهدی فیلسوف آن عصر، که روزی در اثنای محادثه استاد به او گفت: «انت بحر العلوم حقا» که این لقب ماند در عصرهای اخیر هم اساتید ما در همین خراسان، حکمت آموختند آنها می‌گفتند در عصر ما حکمت مشاء را مرحوم آقا بزرگ حکیم خراسانی تدریس می‌کرد فلسفه اشراق را مرحوم آشیخ اسدالله یزدی تدریس می‌کرد این حکمت الاشراقی که با شرحش ترین شده و اصلاح شده محصول دسترنج مرحوم آشیخ اسدالله یزدی، مدرس رسمی فلسفه اشراق در حوزه مشهد است. [صفحه ۹۱] و در پایان نگوییم ما تابع خط امامیم فقط یک بعد این اغراق نیست که این دهن، دهن اغراق نیست، سلوه این مرد را قبل ان تفقدوه بگذارید بخواید و او هفته‌ای یک شب هم که شده معارف اسلامی بگوید تفسیر بگوید حدیث بگوید نیم ساعت به این ۴۰ میلیون درس بدهد «سلوه قبل ان تفقدوه» او در آن دستور سیاسی که در ۲۲ بهمن امسال داشت حوزه‌های علمیه را زیر پوشش ولایت فقیه گرفت همانطوری که ارگانه‌های اجرائی و همه نهادها را دستور می‌دهد دستوری که به حوزه‌های علمیه داد تشویق به علوم اسلامی عموماً و به سه علم خصوصاً فرمود فقه، تفسیر، فلسفه سه تا علم، بگذارید این علوم درست تقویت بشود، که هم امام برخیزد و هم شاگرد امام چون مطهری، این‌ها اینچنین هستند اینها فدا کارند اینها می‌توانند در برابر هر مکتب باطلی با قدرت فکر و منطق بایستند این حصن فولادین را بیش از پیش در این حوزه کهن که سابقه دارد تقویت کنید از محضر همه بزرگان عذر می‌خواهم از ریاست محترم کنگره دبیر محترم کنگره، تولیت محترم استان قدس، شما میهمانان گرانقدر، دانشمندان، علماء، اساتید دانشگاه، رجال علم چه از ایران چه از غیر ایران از همه شما عذر می‌خواهم امیدوارم که خدای متعال به برکت علی ابن موسی الرضا علیهما السلام دل‌های ما را به نور معارف الهی منور کند و علوم اسلامی را بیش از پیش احیا بفرماید رزمندگان اسلام را به پیروزی نهایی برساند رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی و نائب ولی عصر را از امدادهای غیبی برخوردار بگرداند، خدمتگزاران به نظام جمهوری اسلامی را بیش از پیش مؤید و مظفر و منصور بفرماید، شهدای اسلام عموماً و شهدایی که خاندان گرانقدر شان در این کنگره حضور دارند خصوصاً همه را خدایا با ارواح انبیاء و اولیای الهی محشور بگردان به بازماندگان صبر جزیل عنایت کن مفقود الاثرها را به [صفحه ۹۲] خاندانشان برگردان ما را از قرآن و عترت در دنیا و آخرت جدا مفرما، غفرالله لنا ولکم و السلام علیکم و رحمۃ الله و برکاته.

پاورقی

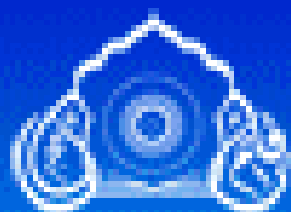
[۱] پیام آقای خامنه‌ای به کنگره و سخنرانی آقای هاشمی رفسنجانی. [۲] یادداشت تذکر آمیزی از جایگاه هیئت رئیسه داده که آیه‌الله جوادی می‌فرماید.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم جاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱) با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می‌کنند بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد

بحار الانوار ص ۱۵۹ بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند. مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است. اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید. از جمله فعالیت های گسترده مرکز: الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ... د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای و راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴) ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ... ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ... ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶ وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵ (۰۳۱۱) نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایند انشاءالله. شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: ۵۳-۰۶۰۹-۰۶۲۱-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۱۸۰-۰۱۹۰ IR به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید ارزش کار فکری و عقیدتی الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام :- هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم.

فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید». التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می‌گشایی که آن بینوا، خود را بدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟». [سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی‌گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد». مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

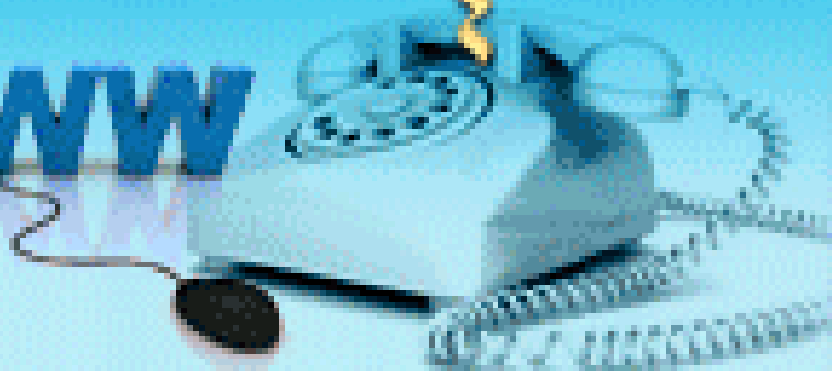

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گامگاه

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

